

Jiří Černický

Den, kdy sníh padal na hořící pole

1. 5.–15. 6. 2014, vernisáž 30. dubna v 17.00

Pozice Jiřího Černického, držitele prestižní Ceny Jindřicha Chalupického (1988), na umělecké scéně je dlouhodobě razantní a nezaměnitelná. Společný základ jeho často velmi disparátních projektů byl asi nejpřesněji pojmenován jako vytváření fiktivních scénářů. Ty následně koncentruje do různých médií, která nečápkou kombinuje v rámci komplexních výstavních konstelací. Suverénně přechází mezi závěsným obrazem, objekty, videem či fotografií. Využívá při tom strategií vycházejících z akčního umění i z technologií nových médií. Nevyhýbá se silným emocím, sociální kritičnosti i predikování budoucnosti, znejšřuje dělicí čáru mezi realitou a fikcí, nesnesitelný patos nabourává a osvobozuje ironickým humorem. Ekvilibristická dovednost, jejíž pomocí vyvažuje všechny tyto komponenty, chrání Černického projekty před hrozbou plané morality, prvoplánového vtípu a překombinované nudy.

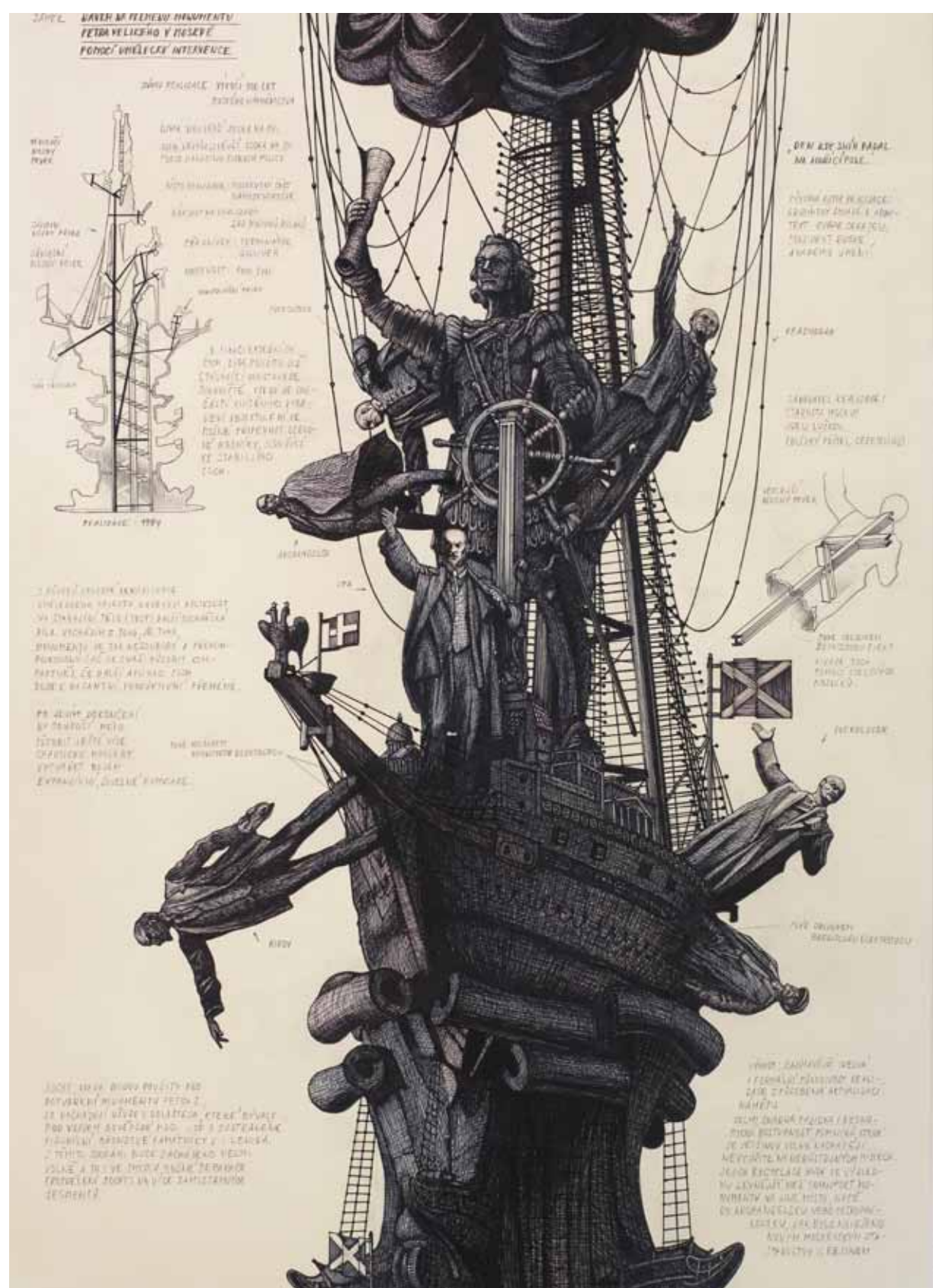
Umělecké a politické avantgardy první poloviny 20. století se staly během posledních deseti let jedním z nefrekventovanějších témat současného umění. Jeden z hlavních důvodů bývá spatřován v nostalgii po radikálním společenském étosu, který si pro sebe protagonisté avantgard programově nárokovali. V zjednodušené explikaci měly umění a životní praxe splýnout v jedno a stát se úhelným kamenem budování nové společnosti. To je v naprostém kontrastu se současnou realitou, kdy je umění odkázáno definovat a obhajovat svou pozici především skrze samo sebe. Primární neutilitárnost současného umění nejenže poskytuje záminku k zpochybňování jeho smyslu z pozic většinové společnosti, ale zároveň vytváří velké pnutí uvnitř umělecké komunity. Archeologické odkrývání ruin avantgardních hnutí lze tedy jak bagatelizovat coby nezávaznou koketerii s radikální rétorikou počátků moderního umění, tak i brát vážně jako upřímné hledání možného východiska ze zacyklení současné umělecké praxe i provozu.

Tematická agenda výstavy Jiřího Černického na první pohled zapadá do výše naznačeného kontextu. Buďte však ostražití. Vše nasvědčuje tomu, že pokud se vydáte na cestu tímto směrem, zahučíte do pasti, kterou na vás autor umně nastražil. Něco tu totiž nehraje. Suprematistické prvky rozložené na stole mění kompozice na základě psychokinetických dispozic Niny Kulaginové. Dokumentární film z roku 1967 zachycuje paranormální experiment, který proběhl pod dohledem týmu sovětských vědců: inženýrské umění, okultismus a vědecký materialismus v jediném záběru... Následuje obří rudá opona. Reflexní plochy, z nichž je vyskládána, znejšřují primární konotace k teatralitě a státnímu symbolu SSSR. Referenční okruh, který odkrývá sám Černický, je daleko širší a příznačně se v něm mísí odkazy na experimentální fyziku, přírodní struktury v podobě rozpraskané půdy za extrémního sucha, koridu, radikální protestní hnutí i americkou popkulturu. Monumentální objekt jako by do sebe kondenzoval ambivalentní potenciál zničit i zachránit lidstvo zároveň. Busta generalisima Stalina rotující v mikrovlnné troubě šlehaná elektrickými výboji, které upomínají na vizionářské experimenty Nikoly Tesly, se může jevit jako vizualizace Očistce nebo zahrávání si s oživováním homunkula. Podobně se hypnotismus používaný hlubinnou psychologií v podání expresivního herectví černobílého hollywoodského filmu a projekcí přes křišťálovou vázu mění ve strašidelné mysterium.

Nemůže být pochyb, že Jiří Černický není vůči epoše avantgard sentimentální. Historické exkurzy však nejsou v jeho podání ani protiantgardními pamflety. Snad by se dalo mluvit o konstrukci paralelní historie, v níž je proti převládajícímu narativu dána váha iracionálním, pudovým a okultním kořenům hnutí. Útržky vyprávění nahání strach a tísnivé pocity. Bez ironie by se daly přirovnat k návštěvě poufového Domu hrůzy, kde vedle kaširovaných strašidel a přízraků narazíte na skutečnou mrtvolu.

Ondřej Chrobák

Jiří Černický

Narozen 1966 v Ústí nad Labem, žije v Praze.

Studia:
1987–1990 Pedagogická fakulta v Ústí nad Labem
1990–1993 Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze [Adéla Matasová]
1993–1997 Akademie výtvarných umění v Praze [Jiří David, Miloš Šejn]

V roce 1998 získal Cenu Jindřicha Chaloupeckého.

Působí jako vedoucí ateliéru malby na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze.

Jiří Černický

Den, kdy sníh padal na hořící pole

Malá galerie
1. 5.–15. 6. 2014
Vernisáž 30. dubna v 17.00
Kurátor: Ondřej Chrobák

Souběžné výstavy

Vladimír Hanuš, Krajina zevnitř / Práce z let 1991–2014
Velká galerie, 1. května – 15. června

Karel Černý, Náměšník, 1949
Opus magnum, 3. dubna – 15. června

Brutalismus Emila Filly
Výstava z depozitáře
3. dubna – 15. června 2014

Galerie výtvarného umění v Chebu

příspěvková organizace Karlovarského kraje
náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 16, 350 02 Cheb
T: +420 354 422 450, F: +420 354 422 163
info@gavu.cz, www.gavu.cz

Výstavní program GAVU Cheb je podpořen z grantového programu MK ČR. V roce 2014 vydala Galerie výtvarného umění v Chebu. Text Ondřej Chrobák, grafika Kolář & Kutálek, tisk Dragon Press, s.r.o., náklad 700 ks.